

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija

Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība Latvijā 2011.gads

2012.gada septembris

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPĀ INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
2012. gada 27. janvārī noslēgto līgumu Nr. 2012/16, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests

Bioloģiskā lauksaimniecība Latvijā 2004.-2012.

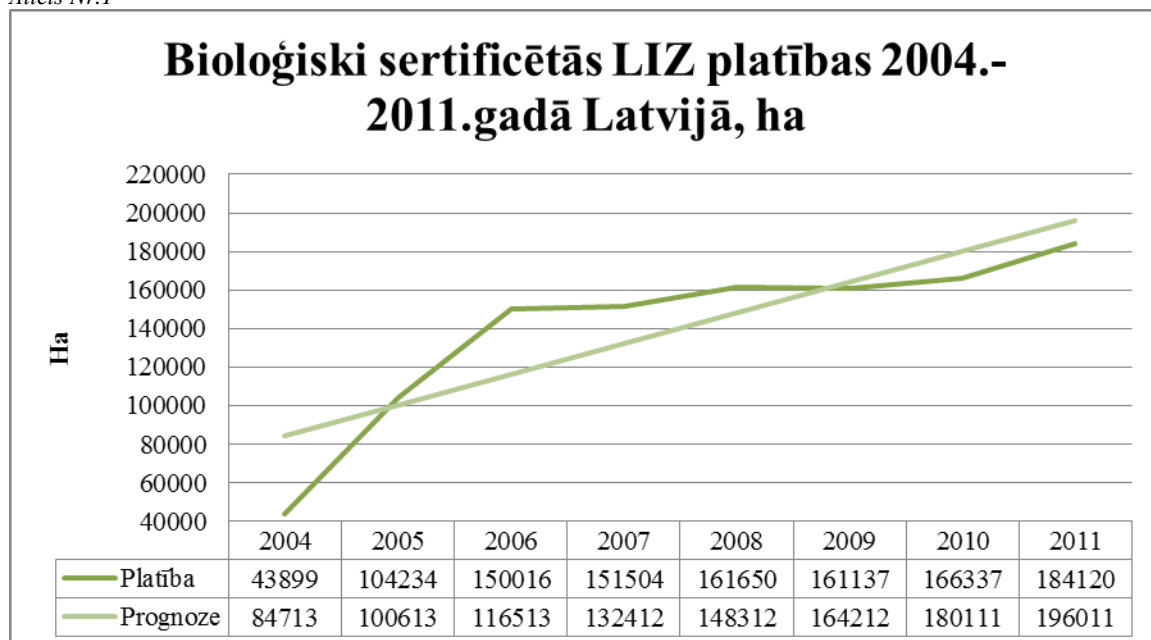
Pēc iestāšanās Eiropas Savienībā laika posmā no 2004.-2006.gadam, bioloģiskā lauksaimniecība Latvijā strauji attīstījies, no 2007.gada vērojams stabils platību pieaugums. Bioloģiskā lauksaimniecība pēdējo trīs gadu laikā (2009.-2011.g.) saglabājusi vienmērīgu attīstības tempu. 2011.gadā ar bioloģiskās lauksaimniecības metodēm tika apsaimniekoti 184 tūkstoši hektāri, jeb aptuveni 10 % no kopējās LIZ platības valstī. No tiem 130 tūkst. ha bija sertificēti kā bioloģiskās lauksaimniecības platības, vairāk kā 18 tūkst. ha bija pārejas periodā un 36 tūkst. ha uzsākts pārejas periods. Pastāvīgās pļavas un ganības, nektāraugi aizņem 75 tūkst. ha, savukārt laukaugi un lopbarības platības aizņem 97 tūkst. ha. Dārzeni, garšaugi, piemājas dārzi- 1000 ha, kartupeļi- 872 ha, augļu dārzi-749 ha. 2011.gadā reģistrētas 36 753 slaucamās un zīdītājgovis. Jaunlopi līdz 24 mēn. vecumam-32 245. Aitas- 31 398. Bišu saimes 14 068. Salīdzinot ar 2010.gadu, būtisks pieaugums vērojams slaucamo un zīdītājgovju skaitā-3800 govīs.

Esošās saimniecības palielina platības, kā arī pieaug jauno (pirmais pārejas gads uz BL saimniekošanu) saimniecību skaits. Tiek sertificēta ne tikai lauksaimniecībā izmantojamā zeme, bet arī meža platības un akvakultūras platības.

Sertificētā BL platība sastāda 10 % no kopējā Latvijas LIZ (lauksaimniecībā izmantojamās zemes). Vidēji ES dalībvalstīs 4.3 % lauksaimniecība izmantojamās zemes tiek apstrādātas ar bioloģiskās lauksaimniecības (BL) metodēm. Augstākais rādītājs ir Austrijā- 18 % no LIZ tiek apsaimniekotas ar bioloģiskās lauksaimniecības metodēm. Latvijā ir piektais augstākais rādītājs Eiropas Savienībā un 10.vieta pasaulē.

BL platību dinamika I (2004.-2011.gads)

Attēls Nr.1

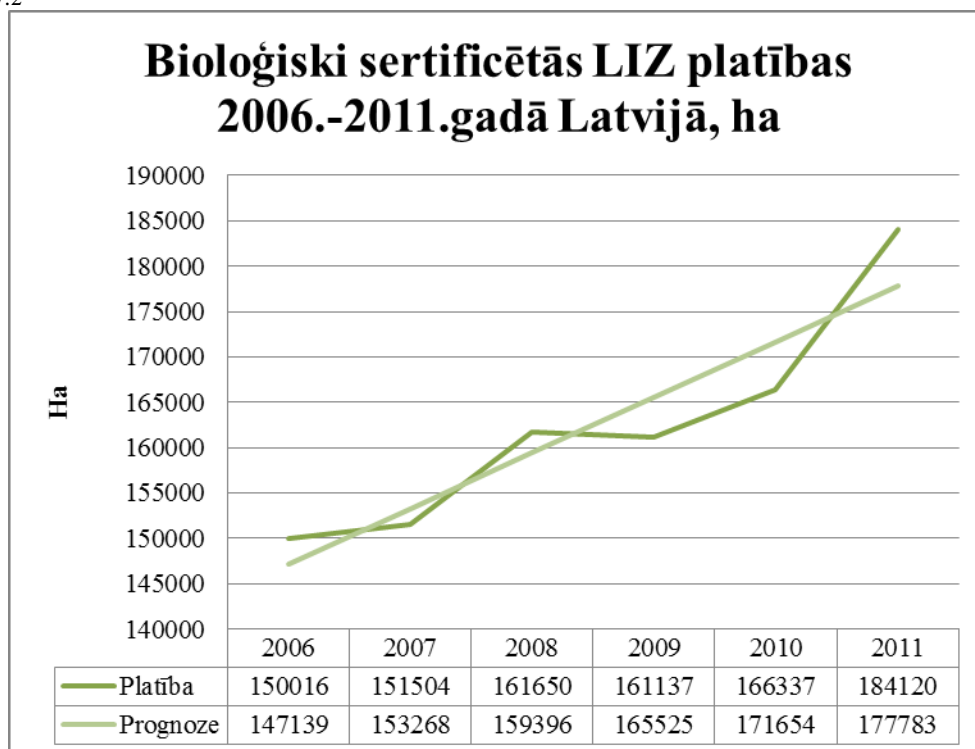
Avots: LBLA aprēķini pēc VA/S „Sertifikācijas un testēšanas centrs” un biedrības „Vides kvalitātes” datiem..

Kā redzams attēlā Nr.1, laika posmā no 2004.līdz 2011.gadam vērojams bioloģiski sertificēto platību pieaugums. Visstraujākais platību pieaugums bijis laika posmā no 2004.-2006.gadam, kā arī 2011.gadā. 2004.-2006.gadā tas saistīts ar iestāšanos Eiropas Savienībā (ES), līdz ar to arī oficiālas sertifikācijas uzsākšanu un pirmajiem atbalsta maksājumiem bioloģiskās lauksaimniecības attīstībai. 2011.gadā savukārt tas, visticamāk, skaidrojams ar esošo saimniecību paplašināšanos, kā arī salīdzinoši īso saistību periodu saimniecībām, kas uzsāk darbību bioloģiskās lauksaimniecības shēmā (3 gadi 5 gadu vietā).

Vienīgais gads, kad bioloģiski sertificētās platības ir samazinājušās, ir 2009.gads. Tas tāpēc, ka 2008.gadā beidzās saistību periods saimniecībām, kuras saistības uzņēmas 2004.gadā- daļa no tām jaunas saistības 2009.gadā neuzņēmas. Tāpat 2008.gadā likumdošanā tika iestrādāta jauna norma-lai saņemtu bioloģiskās lauksaimniecības atbalstu, ir nepieciešams nodrošināt minimālos ieņēmumus. Arī tas veicināja platību skaita samazināšanos.

BL platību dinamika II (2006.-2011.gads)

Attēls Nr.2

Avots: LBLA aprēķini pēc VA/S „Sertifikācijas un testēšanas centrs” un biedrības „Vides kvalitātes” datiem..

Lai prognozētu bioloģiskās lauksaimniecības attīstību, LBLA veica aprēķinus, pamatojoties uz sertificēto platību pieaugumu un sertificēto operatoru skaita izmaiņām. Tika aprēķināta attīstības tendence pēc vismazāko kvadrātu metodes. Gan sertificēto platību, gan sertificēto operatoru skaita attīstības tendence tika aprēķināta, izmantojot rādītāja izmaiņas 2 laika periodos:

- 2004.-2011.gads (no gada, kad varēja uzņemties pirmās saistības BL);
- 2006.-2011.gads (izslēdzot pirmos 2 gadus kopš varēja uzņemties pirmās saistības BL- laika posmā no 2004.-2006.gadam vērojams tik straujš platību pieaugums, ka tas varētu ietekmēt tendences aprēķinu).

Kā redzams attēlos Nr.1 un Nr.2, abu veidu aprēķinā tendence rāda, ka sertificētās LIZ platības ar laiku palielinās. Aprēķinā, kur ņemtas vērā platību izmaiņas laika periodā no 2004.-2011.gadam, ikgadējais platību pieaugums ir 15899,5 ha gadā. Ja attīstības tendence paliktu nemainīga, tad 2020.gadā bioloģiski sertificēto LIZ platību skaits sasniegtu 339108 ha jeb aptuveni 17% no kopējās LIZ platības valstī (pieņemot, ka 2020.gadā apsaimniekota LIZ platība valstī būs 2 milj.ha- saskaņā ar NAP2020).

Savukārt aprēķinā, kur ņemtas vērā platību izmaiņas laika periodā no 2006.līdz 2011.gadam, tendence rāda, ka ikgadējais platību pieaugums ir 6129 ha. Ja attīstības tendence paliktu nemainīga, tad 2020.gadā bioloģiski sertificēto platību skaits sasniegtu 232941 ha jeb aptuveni 12% no kopējās LIZ platības valstī.

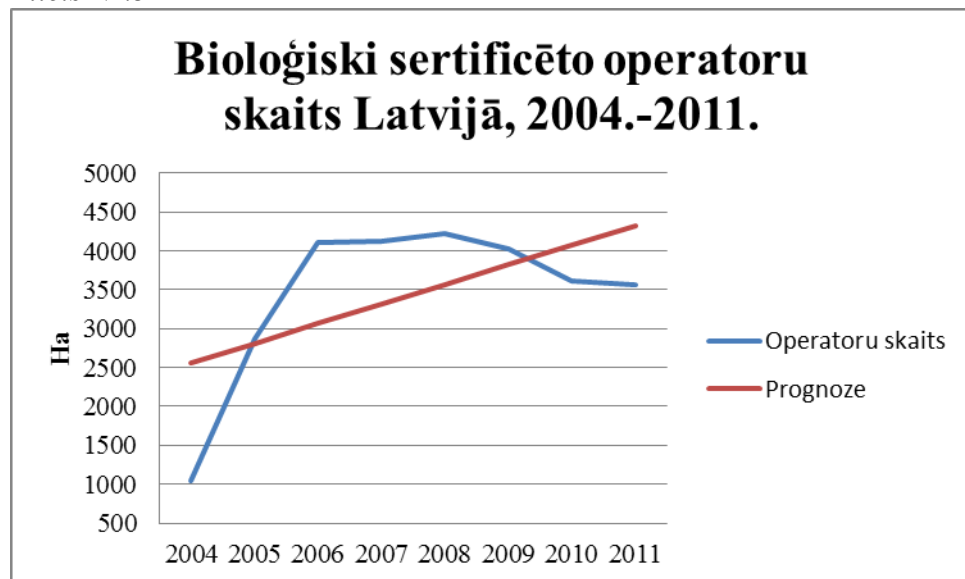
Pēc LBLA ekspertu domām, ticamāks ir II attīstības variants jeb aprēķins, kas balstīts uz BL platību izmaiņām laika periodā no 2006.līdz 2011.gadam. Visticamāk, 2014.gadā nav gaidāms tik straujš sertificēto platību pieaugums kā 2004.-2006.gadā. Par to liecina arī sertificēto LIZ platību dinamika pēdējos gados.

Precīzākas prognozes gan par platības, gan bioloģiski sertificēto operatoru skaita izmaiņām varēs pateikt 2014.-2015.gadā, kad jau būs skaidri jaunie atbalsta saņemšanas nosacījumi. Tāpat 2014.gadā visām šī brīža bioloģiskajām saimniecībām beigsies BL uzņemtās saistības- nav zināms, cik no esošajām saimniecībām vēlēties uzņemties jaunas saistības.

Uz 2012.gada 16.oktobri Latvijā reģistrēti 3545 bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumi (operatori), kas ir par 13 operatoriem jeb 0,4% mazāk kā 2011.gadā.

Bioloģiskās lauksaimniecības operatori I (2004.-2011.gads)

Attēls Nr.3

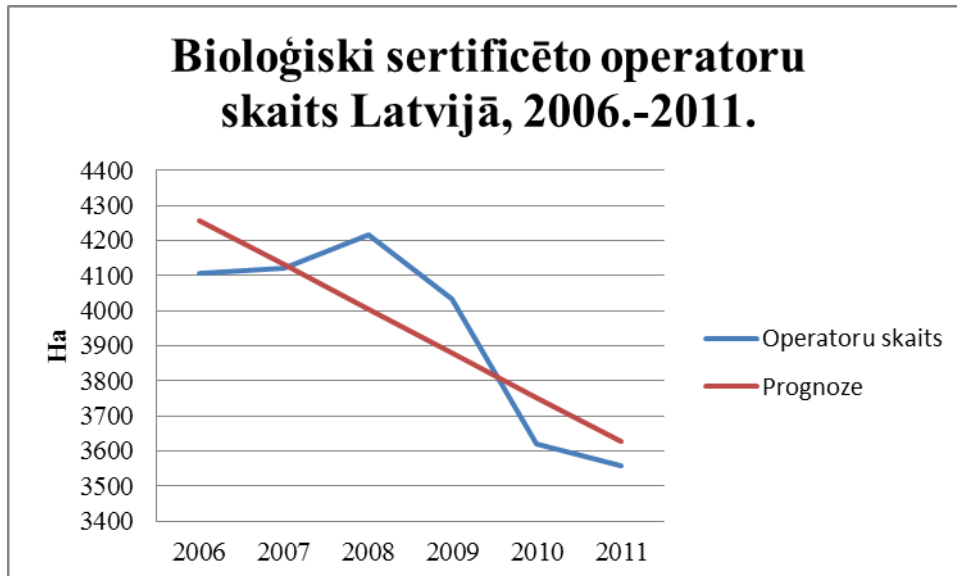

Avots: LBLA aprēķini pēc VA/S „Sertifikācijas un testēšanas centrs” un biedrības „Vides kvalitātes” datiem..

Bioloģiskajā lauksaimniecībā iesaistās arvien jaunas saimniecības. Latvijā 2011.gadā ar bioloģiskajām metodēm uzsāka saimniekot vairāk nekā 400 saimniecības. 2012.gada sākumā saimniecību skaits, kas nodarbojas ar bioloģisko lauksaimniecību, sasniedza 3484 saimniecības. Skaits, salīdzinot ar 2010.gadu, samazinājies par 3 %.

Bioloģiskās lauksaimniecības operatori II (2004.-2011.gads)

Attēls Nr.4

Avots: LBLA aprēķini pēc VA/S „Sertifikācijas un testēšanas centrs” un biedrības „Vides kvalitātes” datiem..

Tāpat, kā bioloģiski sertificētajai LIZ platībai, arī bioloģiski sertificēto operatoru skaitam aprēķinātas iespējamās attīstības tendences.

Par pamatu ņemot 2004.-2011.gada datus, redzams, ka operatoru skaitam ir tendence palielināties- gada laikā sertifikācijas institūcijās tiek reģistrēti 253 jauni operatori. Ja tendence nemainītos, 2020.gadā Latvijā varētu būt 6604 bioloģiskās lauksaimniecības operatori.

Savukārt, par pamatu ņemot 2006.-2011.gada datus, redzams, ka situācija ir pilnīgi pretēja- operatoru skaitam ir tendence samazināties par 126 operatoriem gadā. Ja tendence nemainītos, 2020.gadā Latvijā varētu būt 2490 BL operatori.

Pēc LBLA ekspertu domām, ticamāks varētu būt II attīstības scenārijs jeb prognoze, kas aprēķināta, pamatojoties uz 2006.-2011.gada datiem. Taču jāņem vērā, ka 2012.un 2013.gadā atbilstoši likumdošanai jauniem pretendentiem nav iespējams pieteikties uz BL atbalstu. Šādi nosacījumi samazina saimniecību vēlēšanos uzsākt saimniekot ar bioloģiskās lauksaimniecības metodēm bez atbalsta. Līdz ar to, sākot no 2014.gada, ir iespējas arī neliels BL operatoru skaita pieaugums. Tas atkarīgs arī no jaunajiem nosacījumiem BL atbalsta saņemšanai.

Saimniecību sadalījums (ha)

Tabula Nr.1

Bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumu struktūra pēc LIZ platībām un % no kopskaita (2011.gada 1.janvāris)				
0-20ha	21-100ha	101-150ha	151-250ha	>250ha
1506 (42%)	1770 (49%)	156 (4%)	115 (3%)	69 (2%)

Avots: PVD, 2011.gada 1.janvāris

Vidējā bioloģiskās saimniecības platība ir 46 hektāri, kas ir 3 reizes lielāka nekā vidējā saimniecība Latvijā kopumā. Gandrīz puse jeb 49% bioloģisko saimniecību ir platībā no 21-100 hektāriem, kas norāda uz ekonomisko aktivitāti un ilgtspējīgu darbību.

BL ir saimniecības, kuras apsaimnieko vairāk kā 1000 hektārus zemes; tas pierāda bioloģiskās lauksaimniecības ekonomisko efektivitāti.

LAD pieteikto platību sadalījums pa BLA kultūrgrupām 2005.-2011.gadā Latvijā, ha

Tabula Nr.2

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
PPG un nektāraugi	25 329	39 230	39 780	48 143	51 059	61 187	75 239
Laukaugu un lopbarības platības	71 508	99 476	97 952	100 038	96 823	93 177	97 536
Dārzeni, garšaugi, piemājas dārzi	606	896	920	1 085	1 086	1 212	1 007
Kartupeļi, cietes kartupeļi	768	939	914	798	802	828	872
Augļu koki, ogulāji	670	825	900	939	775	669	749

Avots: LAD dati, 2011

Kā redzams tabulā Nr.2, bioloģiskajās saimniecībās visvairāk reģistrētas laukaugu un lopbarības platības, to skaits laika periodā no 2005.līdz 2011.gadam ir samērā svārstīgs.

Stabili pa gadiem pieaug tikai pastāvīgo pļavu un ganību (PPG) un nektāraugu platības- 2011.gadā salīdzinot ar 2010.gadu tās pieaugušas palielinājušās par 4359 ha jeb aptuveni 4,7%. Tas saistīts gan ar esošo un jauno saimniecību platību palielināšanos un attīstību (īpaši gaļas liellopu un biškopības saimniecību), gan šobrīd salīdzinoši vienkāršajām prasībām BL atbalsta saņemšanā par PPG. Zemkopības ministrijai kopā ar LBLA un citām saistošām institūcijām jāstrādā pie BL atbalsta saņemšanas nosacījumu pilnveidošanas.

Pārējo 3 kultūrgrupu platības laika posmā no 2005.-2011.gadam ir nedaudz svārstīgas, taču kopumā tās sastāda tikai nelielu daļu no BL platībām. Nākošajā plānošanas periodā 2014.-2020.gadam būtu jāveido tāda BL atbalsta politika, kas veicinātu šo 3 kultūrgrupu ražošanas attīstību. Viena no iespējām būtu paredzēt atsevišķu atbalstu dārzeņu audzēšanai segtajās platībās.

Saimniecību profils: ņemot vērā to, ka viens no bioloģiskās lauksaimniecības pamata saimniekošanas noteikumiem ir augu sekas ievērošana, 97.5% saimniecību ir reģistrēta augkopība. Vairāk kā puse no reģistrētajām saimniecībām nodarbojas ar piena lopkopību (56%). 2011.gadā ir būtisks saimniecību skaita pieaugums, kurās reģistrēta piena lopkopība un tika saražots ap 57 tūkst.t piena

Līdzīgi kā iepriekšējos gados, graudaugi aizņēma – 26,3 tūkst.ha, t.i., 5 % no graudaugu kopējās platības valstī, bet graudu kopievākums bija 48,7 tūkst.t, kas ir 3,4 % no graudu kopievākuma valstī. Bioloģiski audzēto graudu vidējā ražība bija 18,5 cnt/ha.

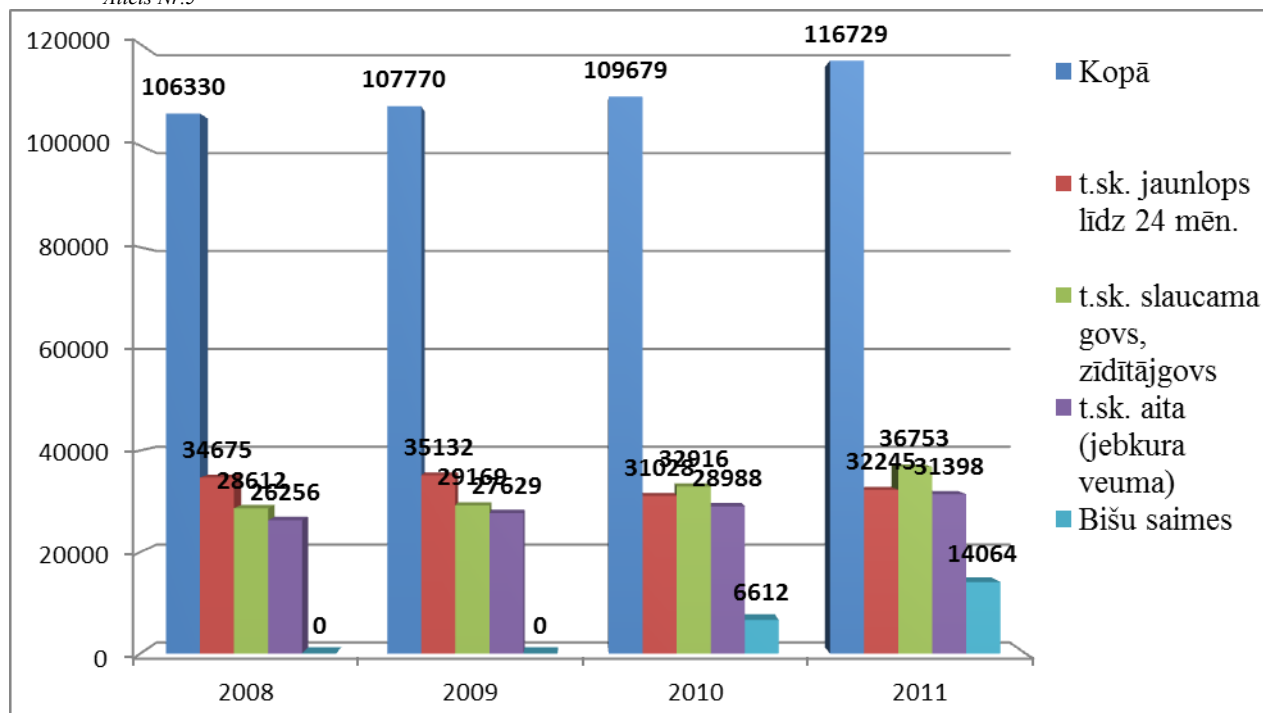
2011.gadā ievērojami pieauga saražotais bioloģisko kartupeļu, dārzeņu, augļu un ogu daudzums: bioloģiskajās saimniecībās tika saražotas 23,9 tūkst.t kartupeļu, 3,2 tūkst.t dārzeņu un 2,1 tūkst.t augļu un ogu. 18% saimniecību reģistrēta gaļas liellopu audzēšana, 10.5 % reģistrēta cūkkopība. Nepilnos 20% saimniecību ir reģistrēta putnkopība. 2011.gadā par 40 % pieaudzis bioloģiskās gaļas ražošanas apjoms. 2010.gadā saimniecībās tika saražotas 2,4 tūkst.t gaļas, bet 2011.gadā 3,9 tūkst.t. Galvenokārt tiek ražota liellopu gaļa – 77 % bija liellopu un teļa gaļa, bet 16 % cūkgaļa. Truškopība reģistrēta 29 jeb 0.9% saimniecību. Aitkopība reģistrēta 10.3% saimniecību, bet kazkopība- 2.2% saimniecību. Tikai 9 jeb 0.28% saimniecību reģistrēta akvakultūra. Ar biškopību nodarbojas 169 saimniecības, jeb 5.3% no kopējā bioloģisko saimniecību skaita

Kopumā 2011.gadā bioloģisko produktu īpatsvars kopējā saražotajā lauksaimniecības produkcijā nepārsniedza 5 % robežu, izņemot piena ražošanu, kur tas bija 6,7 %.

Bioloģiskajā lauksaimniecībā tradicionālās nozares ir graudkopība un lopkopība, mazāk attīstītas ir dārzenkopība un augļkopība. Bioloģiskajā lauksaimniecībā sertificētas arī saimniecības, kas nodarbojas ar netradicionālo lauksaimniecību- savvaļas dzīvnieku un gliemežu audzēšanu.

Dzīvnieku skaits BL saimniecībās 2008.-2011.gadā Latvijā

Attēls Nr.5

Avots: LAD dati, 2012

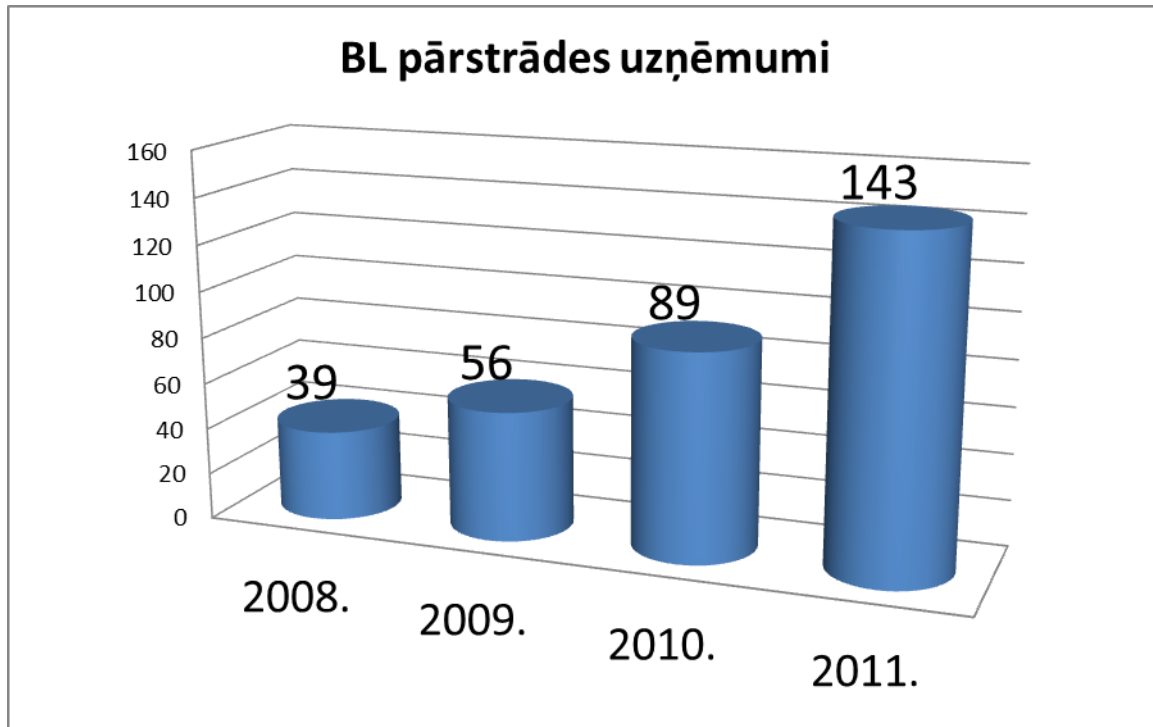
Bioloģiskajās saimniecībās Latvijā dzīvnieku skaits pamazām palielinās, laika posmā no 2008.līdz 2011.gadam tas pieaudzis par 10399 dzīvniekiem jeb 8,9%.

Visstraujāk pēdējo gadu laikā audzis slaucamo govju, zīdītājgovju, aitu un bišu saimju skaits. Slaucamo govju, zīdītājgovju un aitu skaita pieaugums skaidrojams ar gaļas liellopu audzēšanas un aitkopības attīstību Latvijā- esošo saimniecību palielināšanās, jaunu saimniecību veidošanās, pāreja no konvencionālās uz bioloģisko lauksaimniecību.

Bišu saimju skaita pieaugums saistīts ar izmaiņām likumdošanā attiecībā uz BL atbalsta saņemšanas nosacījumiem- gan ar nosacījumu reģistrēt bišu saimju skaitu, gan nosacījumu par nepieciešamo bišu saimju skaitu uz noteiktu platību (1 saime uz 3 ha). Tāpat, protams, jāņem vērā samērā vieglie nosacījumi biškopjiem BL atbalsta saņemšanā. Zemkopības ministrijai kopā ar LBLA un citām saistošām institūcijām jāstrādā pie BL atbalsta saņemšanas nosacījumu pilnveidošanas, lai izslēgtu krāpnieciskos gadījumus.

Bioloģisko produktu pārstrāde Latvijā 2008.-2011.gadā

Attēls Nr.6

Avots: PVD dati, 2012

Viens no būtiskākajiem kavēkļiem veiksmīgai bioloģiskās lauksaimniecības tirgus attīstībai iepriekšējos gados ir bijis pārstrādes uzņēmumu trūkums. Pēdējā gada laikā strauji palielinājies uzņēmumu skaits, kuriem izdots bioloģiskās lauksaimniecības pārstrādes sertifikāts. Salīdzinot ar 2008.gadu, šādu uzņēmumu skaits audzis vairāk kā 3 reizes. Neskatoties uz pozitīvo tendenci, lielākā daļa pārstrādes uzņēmumu ir balstīti uz saimniecības bāzes, un lielākai daļai no tiem ir statuss „ražotājs mājas apstākļos”, kas būtiski ierobežo uzņēmuma iespējas realizēt produkciju mazumtirdzniecībā.

Pārstrādes uzņēmumu profils:

Ar piena produktu ražošanu nodarbojas 17 uzņēmumi, no tiem 2 uzņēmumi nodarbojas ar svaigpiena transportēšanu, bet 12 saimniecībām ir statuss „ražotājs mājas apstākļos”, turklāt 4 saimniecības nodarbojas ar kazas piena pārstrādi. Lielākie pārstrādes uzņēmumi: AS „Tukuma piens”, AS „Talsu piensaimnieks”, AS „Trikātas siers”.

Latvijā ir reģistrētas 13 kautuves, no kurām 2 ir trušu kautuves, 1 izbraukuma kautuve. 5 kautuvēs reģistrēta gaļas sadale un fasēšana. Lielākās kautuves: SIA „Ulbroka”, AS „Cēsu miesnieks”. Latvijā ir reģistrēti 4 bioloģiskās gaļas pārstrādes uzņēmumi. Lielākajā daļā reģistrēto kautuvju ir iespēja kaut visa veida dzīvniekus, gan saimniecībās, gan nebrīvē turētos savvaļas dzīvniekus.

Ar augkopības produkcijas pārstrādi nodarbojas 66 uzņēmumi. No tiem 14 uzņēmumi nodarbojas ar ārstniecības augu un garšaugu pārstrādi. Seši uzņēmumi nodarbojas ar maizes un konditorijas izstrādājumu ražošanu. 4 uzņēmumos tiek gatavoti dažāda maluma milti, 1 iesala ražotne. Augu pārstrādē iesaistīti divi kooperatīvi- „Zaļās grozs” un „Latgales ekoproducti”. Augkopības pārstrādē ir visplašākais produktu sortiments: visa veida ievārījumi, želejas, kaltēti dārzeņi, garšaugu maisījumi, maize un maizes izstrādājumi, rapšu eļļa, kartupeļu ciete, iesals, makaroni, milti, miltu

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

izstrādājumi, vakuumā fasēti dārzeņi, skābēti kāposti, alus, sulas, kaņepju staks, biezenīši bērniem u.c. Latvijā reģistrētas 9 labības noliktavas, no kurām četras sniedz kaltes pakalpojumus.

Lielākie augkopības pārstrādes uzņēmumi: AS „Jelgavas dzirnavas”, SIA ”Lāči”, SIA „Maiznīca Ieva”, SIA „Svētes maize”, AS „Puratos Latvia”. Lielākais eksportētājs AS „Aloja Starkelsen”.

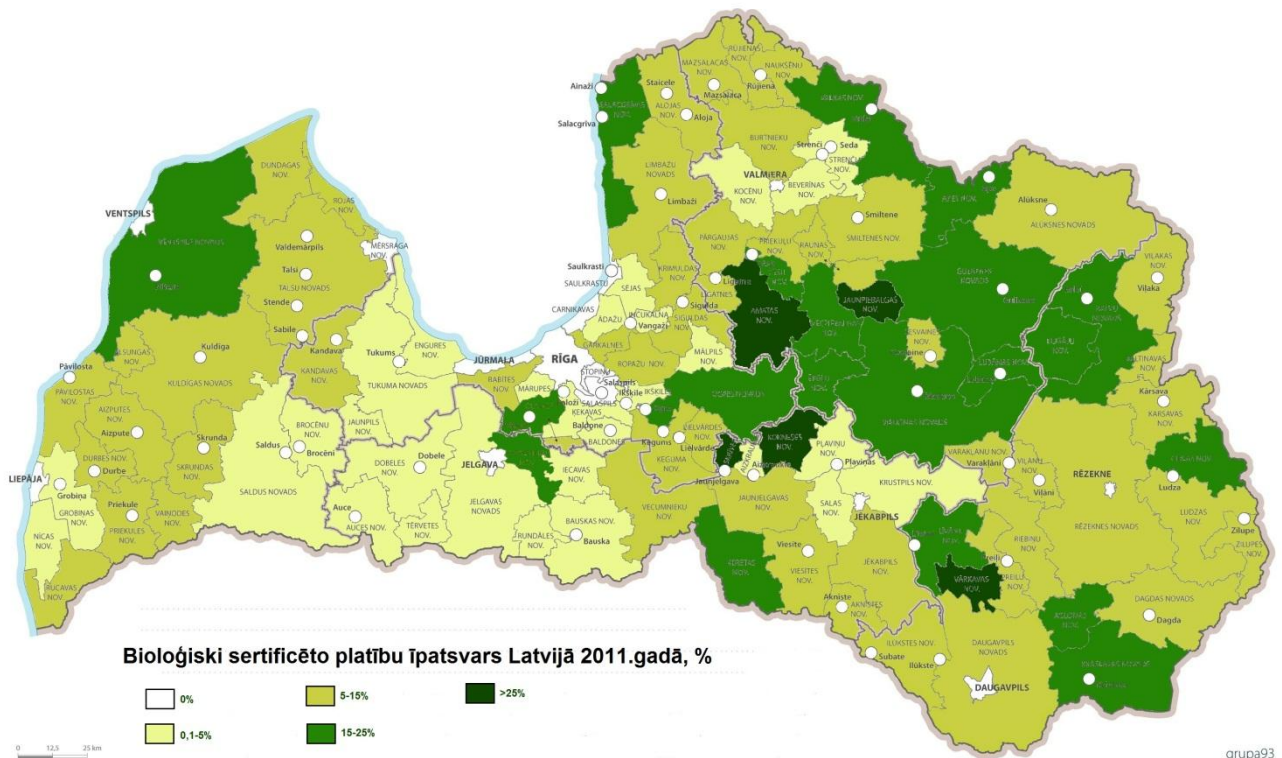
2011.gadā sertificētas 30 tirdzniecības un pakalpojumu sniegšanas vietas.

Divos uzņēmumos reģistrētas noliktavas ar regulējamu temperatūras režīmu, kurās tiek uzglabātas ogas. Trīs uzņēmumi nodarbojas ar produktu pārpakošanu.

Lielākais trūkums- lielākā daļa uzņēmumu balstīti uz saimniecības bāzes, tikai neliels skaits uzņēmumu iepērk produkciju pārstrādei. Zemniekam, ražotājam, tiek uzlikti papildus pienākumi- gan ražot, gan pārstrādāt, gan pārdot, kas ir salīdzinoši grūts un laikietilpīgs process. Nepieciešami pasākumi, kas veicinātu esošo pārstrādes uzņēmumu iesaistīšanos bioloģiski ražotu produktu pārstrādē.

Bioloģiski sertificēto platību īpatsvars Latvijā 2011.gadā, %

Attēls Nr.7

grupa93

Avots: LBLA veidots pēc VA/S „Sertifikācijas un testēšanas centrs” un biedrības „Vides kvalitātes” datiem

Procentuāli visvairāk bioloģiski sertificētās platības ir Vidzemē. Tāpat samērā liels sertificēto platību īpatsvars ir Latgalē un Kurzemē. Salīdzinoši vāji bioloģiskā lauksaimniecība attīstīta Zemgalē un Pierīgas reģionā.

Pierīgas reģionā ir vairāki novadi, kuros bioloģiski sertificēto platību nav vispār- Carnikavas, Salaspils un Stopiņu novados. Tāpat šādu platību nav arī Saulkrastu novadā.

Vidzemes reģionā ir vairāki novadi, kuros bioloģiskās lauksaimniecības platības pārsniedz 15-25% no kopējās novada LIZ teritorijas- Vecpiebalgas, Ērgļu, Madonas, Gulbenes u.c. novadi.

Īpaši attīstīta bioloģiskā lauksaimniecība ir Skrīveru, Amatas, Vārkavas, Kokneses un Jaunpiebalgas novados- tur bioloģiskās lauksaimniecības platības aizņem vairāk kā

25% no kopējās novada LIZ teritorijas. Precīzāk- Skrīveros bioloģiskās lauksaimniecības zemes platības sastāda 25% no novada LIZ teritorijām, Amatā- 26%, Vārkavā- 40%, Koknesē- 42%, Jaunpiebalgā- 53%.

Zemkopības ministrijas bioloģiskās lauksaimniecības attīstības rīcības plāns

2007.-2013.gadam:

Rīcība	Atbildīgā institūcija	Finansējuma avots	Izpildes termiņš	Pasākuma īstenošanas laiks	LBLA viedoklis 2012.gads
I. Produkcijas ražošanas apjomu palielināšana:					
1. Izstrādāt un regulāri pārskatīt b/l atbalsta maksājumu likmes, ņemot vērā aktuālo situāciju par reālajiem izdevumiem un tām būtiskajām izdevumu un ieņēmumu pozīcijām, kurās b/l ir ar salīdzinoši mazākiem ieņēmumiem nekā konvencionālā. Pārskatot likmes, izstrādāt grozījumus LAP, lai Agrovides maksājumus padarītu elastīgākus, spējot reaģēt uz ražošanas rādītāju izmaiņām.	ESVAD, LLKC	LAP Tehniskā palīdzība	Līdz 2008.gada beigām iesniegt grozījumus LAP Uzraudzības komitejā	2007-2013.g. LAP	Netiek realizēts
2. Iesniegt grozījumus Lauku attīstības programmā un Ministru kabineta noteikumos atbalsta pasākumam lauku saimniecību modernizācija saņemšanai, paredzot: 2.1. maksimālo atbalsta intensitāti visām investīcijām (t.sk. iekārtu iegādei) 40% ar +5% atbalsta intensitāti MLA gadījumos; 2.2. prioritārus atlases kritērijus b/l produkcijas ražotājiem (piem., projektam pievienots b/l sertifikāts).	ESVAD	LAP lauku saimniecību modernizācija	15.09.2008.	Ar 2009.gada 1.projektu iesniegšanas kārtu	Izpildīts
II. Attīstīt b/l produkcijas pārstrādi:					
1. Iesniegt attiecīgos grozījumus Valsts kancelejā ministru kabineta noteikumos, paredzot mikro un mazajiem uzņēmumiem pievienotās vērtības pasākumā piemērot +10%	KLPD	LAP Pievienotā vērtība	1.12.2008.	Ar 2009.gada 1.projektu iesniegšanas kārtu	Izpildīts

atbalsta intensitāti (t.i. kopā 50%) b/l sertifikāta īpašniekiem, ar noteiktiem pārbaudāmiem atbilstošiem kritērijiem (piemēram, kur katru gadu tiek paredzēts pārstrādātās bioloģiskās lauksaimniecības produkcijas pieaugums).					
2. Sagatavot valsts atbalsta ar jaunas aktivitātes projektu, kas veicinātu b/l produktu pārstrādi un realizāciju 2009.g. valsts atbalsta pasākumu apspriešanas ietvaros.	ESVAD	Valsts atbalsts „ <i>deminimis</i> ” shēmas veidā	1.10.2008.	2009.gads.	Izpildīts
III. Izglītības un zinātnisko pētījumu veicināšana bioloģiskajā lauksaimniecībā:					
1. B/l paredzēt kā vienu no apmācību tēmām LAP ietvaros, t.sk. konsultantuapmācībai.	LADep	LAP apmācības	1.10.2008.	2009. -2013.	Netiek realizēts
2. Iekļaut b/l demonstrējumu valsts atbalsta programmas demonstrējumiem ietvaros.	LADep	Valsts atbalsts demonstrējumiem	1.10.2008.	2009. -2013.	Netiek realizēts
3. Paredzēt vismaz vienu tēmu b/l jomā 2009.gada pasūtāmajos pētījumos kā vismaz divgadīgu pētījumu.	LADep	2009.gada pētījumu budžets Valsts atbalstā	1.10.2008.	2009.-2011.	
IV. Ilgtspējīgas vīzijas nodrošināšana b/l:					
1. B/l statistikas datu vākšanas un apstrādes sistēmas izveide, apvienojot vairākas Latvijā esošas datu bāzes (kā PVD, LDC, LAD u.c.), lai nodrošinātu tiešsaistes datu ievades iespēju un pieejamību datiem gan sabiedriskajām organizācijām, gan valsts institūcijām.	KLPD	Valsts budžetā pieejamo līdzekļu ietvaros (ZM, LDC)	2009.gada 1.janvāris – b/l statistikas datu bāze LDC 2010.gada 1.jūlijs – datu bāzes integrācija ar vismaz PVD datiem.	Sākot ar 2009.	Netiek realizēts

Bioloģiskās lauksaimniecības SVID analīze

BL stiprās puses

- ES kopējā lauksaimniecības politika, kura atbalsta videi draudzīgas lauksaimniecības sistēmas.
- Palielinās bioloģiski sertificētas platības un interese par BL metožu ieviešanu ražošanā.
- Strauji aug BL produktu sertificētu pārstrādes uzņēmumu skaits.
- Izveidota stabila funkcionējoša un loģiski strukturizēta uzraudzības, kontroles, administrēšanas sistēma;
- Ir aktivitātes un tiek gūta pieredze BL produkcijas mārketingā;
- Ir zinātniskie institūti, saimniecības, kurās tiek veikti demonstrējumi un pētniecības projekti.
- Ir BL ražotāji, kuriem praktiski darbojoties ir uzkrātas zināšanas, kas ļauj iesaistīties konsultāciju darbā :
- BL ražotāji ir ieinteresēti attīstīt papildus saimnieciskās aktivitātes, kas palielinās ienākums nākotnē;
- Veiksmīgi darbojas preču zīme "Latvijas ekoprodukts";
- Izveidojušās Vides un Veselības saimniecības, kurās bioloģisko produktu ražošana, veselības un vides tūrisms ir apvienots ar sabiedrības izglītošanu par bioloģisko lauksaimniecību, vidi un veselību.

Vājās puses

- Liela daļa no produkcijas tiek realizēta kā konvencionālā;
- Ne visi BL ražotāji ir motivēti paplašināt ražošanu un palielināt apjomus;
- Nav attīstīta sēklkopība, tāpēc trūkst sertificēts bioloģiskās sēklas materiāls, kas savukārt ierobežo augkopības produkcijas ražošanu;
- Nav nodrošināta šķirnes lopu atražošana, trūkst lopbarības graudu, sertificētas barības piedevas lopiem, tādējādi ierobežojot lopkopības attīstību;
- Nav uzkrāts pietiekošs finansu kapitāls, lai bez atbalsta no ārpus modernizētu produktu ražošanu bioloģiskajās saimniecībās;
- Kooperācijas trūkums ierobežo BL ražotāju attīstību. Daļa no viņiem nav ieinteresēti strādāt sadarbībā vai neizprot sadarbības nozīmi;
- BL saimniecību izvietojums ir nevienmērīgs un tas ierobežo attīstīt teritoriālo sadarbību, produkcijas vienotu realizāciju un samazina pašu BL ražotāju ienākumus;
- Nepietiekamais finansējums pētniecībā, ierobežo zinātnisko pētījumu izstrādi BL, piemēram, BL piemērotu šķirņu izveidošanu, agrotehnisko jautājumu izpēti, sabalansētas lopbarības ieteikumu izstrādi utt.
- Nav zinātniskā un mācību centra tikai bioloģiskās lauksaimniecības pētījumiem un mācībām, kā tas, piemēram, ir Skandināvijas valstīs;
- Trūkst arodskolu un augstskolas programmas BL, kas sagatavotu speciālistus ar vidējo un augstāko izglītību;
- Sabiedrībā BL produkcijas atpazīstamība vāja, nav noteikti BL „atslēgas” produkti, kas nodrošinātu patērētāju lielāku interesi un noieta tirgu;
- Sabiedrība vāji informēta par „zaļās karotītes ” un „Latvijas Ekoprodukta” produktu atšķirībām; .
- Lielākajai daļai bioloģisko ražotāju ir nepietiekama izglītība un zināšanas par kvalitatīvas un konkurētspējīgas produkcijas ražošanu;

Iespējas

- ES esošā un plānotā lauksaimniecības politika un atbalstu sistēma motivē uzsākt BL metožu ieviešanu saimniecībā;
- Patērētāju interese par bioloģiski ražotu pārtikas produktu ES pieaug, tātad ir iespēja produkcijas ražošanu paplašināt;
- Kooperatīvu izveidošana dos iespēju paaugstināt konkurētspēju ES tirgū;
- Mazos ražošanas uzņēmumus, piemēram, vietējas nozīmes pienotavas, kautuves, ir iespēja rosināt pārorientēties uz bioloģisko produktu ražošanu;
- Veikt pētījumus bioloģiskajā lauksaimniecībā, lai, balstoties uz iegūtajiem rezultātiem, sagatavotu rekomendācijas zemniekiem;
- Valsts iepirkumos pakāpeniski tiek ieviesta obligāta BL produkcijas piegāde.
- Pieaug Latvijas un ES sabiedrības interese par bioloģiski daudzveidīgas dabas saglabāšanu un pasākumu ieviešanu tās nodrošināšanai.
- Risināt sociāli ekonomiskās problēmas lauku teritorijās, stimulējot mazāk konkurētspējīgo un kapitālieguldījumu veikšanā ierobežoto lauksaimnieku pārorientāciju no konvencionālās uz BL produkcijas ražošanu un pie noteiktas sadarbības modeļa īstenošanas nodrošinot to pakāpenisku ekonomisko izaugsmi.

Draudi

- Latvijas iedzīvotāju zemā pirktspēja un neinformētība par BL produktu izcelsmi un to kvalitāti ierobežo BL ražošanas apjomu pieaugumu, patreizējā cenu politika un tirgus iespējas neveicina ražot lielākus apjomus un realizēt vairāk; no otras puses – patreizējais pieprasījums ir lielāks nekā ražotājs spēj piegādāt;
- Nespēja BL ražotājiem kooperēties var radīt stagnāciju nozarē un negatīvu ietekmi uz lēmumiem atbalsta politikā, kā arī zaudēt pircēju uzticību;
- Atbalsta trūkums zinātniskajiem pētījumiem var būtiski kavēt BL nozares attīstību, jo zinātniski pamatotus ieteikumus ārpus Latvijas robežām nevar tieši pārnest uz Latviju, iepriekš neizvērtējot to atbilstību vietējiem apstākļiem;
- Esošā valsts tirgus politika kopumā stimulē importa produkcijas pieaugumu un neveicina vietējās produkcijas patēriņu;
- Neinformētība sabiedrībā (arī starp lauksaimniekiem) radījusi priekšstatu, ka BL ražošana nav mūsdienīga ražošanas sistēma;
- Valsts politikas trūkums lauku attīstībā visus šos pēdējos gadus ir veicinājis darbaspējīgo iedzīvotāju aizplūšanu uz pilsētām un ārvalstīm tādējādi ietekmējot BL ražošanas attīstību, ja šāda politika turpināsies, pastāv drauds zaudēt cilvēku resursus laukos;
- Nesakārtotie un dažādi interpretējamie likumi rada neizpratni starp ražotājiem un uzraudzības un kontroles speciālistiem;
- Pieaugot resursu cenām, atbalsts bioloģiskā lauksaimniecībai nemainās.

Bioloģiskās lauksaimniecības attīstības stratēģija 2013-2020

Stratēģija ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, programmas īstenošanas laiks ir 2013.-2020. gads.

Stratēģijas izstrādes mērķis ir noteikt bioloģiskās lauksaimniecības attīstības modeli un atbalsta politiku tā ieviešanai Latvijā, panākot stabilu finansējumu zinātniskajiem pētījumiem bioloģiskajā lauksaimniecībā, konsultantu izglītošanā, produkcijas ražotāju

kooperatīvu veidošanā, saražotās produkcijas pārstrādē un realizācijā, kā arī sabiedrības izglītošanā.

Stratēģijas īstenošanas ekonomiskie uzdevumi ir:

- radīt finansiālu pamatu sektora attīstībai un efektīvas ražošanas veidošanai;
- nodrošināt produkcijas apjomu pieaugumu;
- nodrošināt produkcijas loģistikas attīstību;
- nodrošināt saimniecību ekonomisko attīstību, samazinot to atkarību no atbalsta maksājumiem.

Stratēģijas īstenošanas sociālie uzdevumi ir:

- nodrošināt bioloģisko ražoto produktu stabilu pieejamību sabiedrībai;
- stimulēt zemnieku saimniecības apsaimniekot zemi ar bioloģiskās lauksaimniecības metodēm;
- risināt sociāli ekonomiskās problēmas lauku teritorijās, stimulējot konkurētspējīgu uzņēmumu veidošanos un radot jaunas darba vietas.

BL attīstības apakšmērķi:

1. Modernu un ekonomiski dzīvotspējīgu BL sektora uzņēmumu attīstība;
 - Kooperatīvu attīstība;
 - BL sektorā strādājošo uzņēmumu ekonomiskās darbības un sadarbības paplašināšana, nodrošinot patērētāju ar augstāku pievienotās vērtības pārtikas produktu;
2. Zināšanu un informētības palielināšana un pieejamība;
 - Sabiedrības informēšana par BL pozitīvo ietekmi uz dabu un apkārtējo ainavu;
 - Informētības palielināšana patērētāju vidū, veidojot pozitīvu attieksmi un dodot zināšanas par BL pārtikas produktu kvalitāti;
 - Latvijas patērētāju nodrošināšana ar Latvijā audzētu kvalitatīvu BL pārtikas produkciju;
3. Pozitīva ietekme uz vidi;
 - Dzīvnieku dzīves apstākļu un labturības uzlabošana, Latvijas apstākļiem piemērotu mājdzīvnieku šķirņu audzēšana un mūsdienīgu tehnoloģiju ieviešana BL ražošanas procesā;

Sasniedzamie rezultāti:

- 2020.gadā BL produkcijas ražošanai tiek izmantota 15% no LIZ
- Latvijas tirgū realizētais Latvijas BL produktu apjoms ir pieaudzis par 50 %.
- 2020.gadā valsts iepirkumos izglītības, sociālās aprūpes, veselību veicinošām iestādēm nodrošināt 50% BL produkciju.
- Ir izveidoti un darbojas 4 reģionālie BL uzņēmumu pakalpojumu kooperatīvi, kuru darbība aptver visu Latvijas teritoriju.
- Ir izveidota ilgtermiņa zinātnisko pētījumu programma BL.
- Ir izveidota un ieviesta izglītības programma BL speciālistu sagatavošanai, kvalifikācijas paaugstināšanai un konsultantu sagatavošanai.
- Izveidota saimniecību sistēma, kas nodrošina BL produkcijas ražošanu, pārstrādi un realizāciju:
 - Sēklkopības sistēma,
 - Dzīvnieku ataudzēšanas sistēma;
 - Produkcijas apjoma saražošana pārstrādes nodrošināšanai, u.c

Uzdevumi un aktivitātes rezultātu sasniegšanai:

BL produkcijas ražošanas attīstība

- 1.pasākums.** Ražošanas modernizācija BL saimniecībās, lai samazinātu ražošanas izmaksas un mazinātu saimniecību ienākumu atkarību no subsīdijām nākotnē.
- 2.pasākums.** BL produktu pirmapstrādes un produkcijas uzglabāšanas attīstība, lai samazinātu izmaksas saistībā ar produkta realizāciju tirgū.
- 3.pasākums.** BL saimniecību un pirmapstrādei/uzglabāšanai nepieciešamās infrastruktūras attīstība.
- 4.pasākums.** BL produkcijas ražošanai nepieciešamo zemes platību ielabošanas pasākumi.

BL produkcijas ražošanai nepieciešamo izejvielu ražošanas attīstība un/vai pieejamības nodrošināšana

- 1.pasākums.** Dzīvnieku audzēšanai nepieciešamās barības ražošanas attīstības Latvijā un piegādes vietu izveide.
- 2.pasākums** Atbalsts BL sēklkopības saimniecībām, selekcijas institūtiem; Atbalsts ciltsdarbam
- 3.pasākums.** Augkopības un lopkopības, citu BL nozaru produkcijas ražošanai nepieciešamo līdzekļu uzglabāšanas un ražošanas vietu attīstība.

BL produkcijas pārstrādes attīstība un BL pārtikas pieejamība

- 1.pasākums.** BL produkcijas pārstrādes un pārtikas ražošanas procesa attīstība un Modernizācija.
 - 1.1. Pārstrādes attīstība mājās apstākļos.
 - 1.2. Pārstrādes uzņēmumu (piens, graudi, augļi, dārzeņi, u.c) /kautuvju (t.sk. mobilo) izveide un attīstība.
- 2.pasākums.** BL pārtikas uzglabāšanas infrastruktūras attīstība
 - 2.1. Mājas apstākļos saražotās un pārstrādātās BL pārtikas produkcijas uzglabāšanas un realizācijas vietu izveide un labiekārtošana atbilstoši likumā noteiktām prasībām
 - 2.2. BL pārtikas produktu un BL izejvielu uzglabāšanas vietu izveide un modernizācija pārstrādes uzņēmumos/vietās atbilstoši likumdošanā noteiktām prasībām.

Realizācijas iespēju vairošana un jaunu BL produktu attīstība

- 1.pasākums.** BL produkcijas piegāde izglītības, sociālās aprūpes, veselību veicinošām iestādēm.
- 3.pasākums.** BL produkcijas piegāde sabiedriskās ēdināšanas vietām un veikaliem.

Ekonomiskā sadarbība teritorijas ietvaros

- 1.pasākums.** Teritoriālo kooperatīvu veidošana un darbības principu skaidrošana, "atslēgas" cilvēku piesaiste.

Sadarbība apakšnozares ietvaros apakšnozares problēmu risināšanai un attīstības stimulēšanai

- 1.pasākums.** BL nozaru sadarbības grupu veidošana teritoriālā un valsts līmenī.
- 2.pasākums.** Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas darbības stiprināšana.

Vidējās speciālās un augstākās izglītība speciālistu sagatavošana

- 1.pasākums.** Vienotas studiju programmas izveide uz LLU bāzes sadarbībā ar arodvidusskolām jaunu speciālistu sagatavošanai ar specializāciju BL ražošanā.

2.pasākums. Prakses vietu izveide un ieviešana dažādās BL nozarē iesaistītās pārvaldes institūcijās un ražošanas saimniecībās, kā arī pētniecības institūtos.

3.pasākums. Esošo speciālistu kompetences paaugstināšana.

Apmācības, izglītošana ražotāju zināšanu apguvei

1.pasākums. Bioloģisko lauksaimnieku apmācības un izglītošanas programmu īstenošana teorētisko un praktisko zināšanu ieguvei.

2.pasākums. Demonstrējumu saimniecību attīstība un Latvijas bioloģiskās lauksaimniecības pētījumu centra attīstība un darbība praktisko zināšanu un sabiedrības izglītošanas nolūkam.

Zinātne un Pētniecība BL

1.pasākums. Paaugstināt zināšanu līmeni un modernizēt institūtu infrastruktūru saistībā ar pētniecības darbu veikšanu BL jomā.

2. pasākums. Kopīga uz BL attīstību vērsta ilglaicīga valsts atbalstīta pētniecības programmas īstenošana, iesaistot visus institūtus atbilstoši to specializācijai.

3.pasākums. Nodrošināt studentu, maģistru doktorantu, sagatavošanu BL specialitātē un viņu iesaistīšanu pētnieciskajā darbā institūtos, paredzot viņiem stipendiju/algū.

4.pasākums. Nodrošināt projektu sadarbību ar citiem speciālistiem, kuri ļauj BL attīstībā iesaistītajiem institūtiem gūt jaunu pieredzi un palielināt intelektuālo kapacitāti.

5. pasākums. Pētījumos iegūto svarīgāko rezultātu popularizēšana informatīvo materiālu veidā.

Sabiedrības izglītošana

1.pasākums. Informatīvie pasākumi par BL nozares produktiem, iesaistot to sagatavošanā un īstenošanā BL speciālistus, kā arī zinātniekus, masu medijus un NVO.

2.pasākums. Dalība starptautiskās izstādēs un ārzemju speciālistu piesaiste produktu attīstībā un noieta iespēju veicināšanā (ejošāko BL produktu izvēle eksportam)

3.pasākums. Izglītojošās literatūras sagatavošana dažāda līmeņa zināšanu apguvei par BL.

BL produktu marketinga realizējamo produktu apjomu vairošanai

1.pasākums. Mārketinga pasākumi bioloģiskās lauksaimniecības produktu reklamēšanai

2.pasākums. Marketinga pasākums vietējā/valsts sabiedrībā atzītāko lokālo BL produktu noteikšanai un valsts mēroga mārketinga pasākumi eksporta veicināšanai.

3.pasākums. Dalība gadatirgos un izstādēs.

4.pasākums. Informatīvo reklāmas materiālu/posteru izstrāde un izplatīšana

Latvijas ekoproduktu veicināšanas stratēģijas projekts

Mērķi:

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPĀ INVESTĒ LAUKU APVIDOS

- Veidot Latvijas ekoproductu tēlu;
- Informēt sabiedrību par labumiem, ko sniedz bioloģiskās lauksaimniecība un pārtika, tai skaitā cilvēku veselība, dzīvnieku labturība, dabas aizsardzība, ilgspējīga lauku attīstība, lauku ainavas saglabāšana, taisnīgu ienākumu nodrošināšana zemniekiem;
- Veicināt sabiedrības informētību par atšķirībām starp sertificētu bioloģisko produkciju un "pseido" dabīgo Latvijas produkciju;
- Veicināt B2B (business to business) tirgu - ražotāju, tirgotāju, sabiedrisko ēdināšanas iestāžu, tūrisma industrijas pieprasījumu pēc Latvijas ekoproductiem.

Mērķa grupas:

- Ģimenes ar maziem bērniem
- Turīgi cilvēki/patrioti
- Cilvēki, kam patīk gatavot
- Cilvēki ar veselības problēmām
- Veģetārieši
- B2B (Ražotāji, tirgotāji, sabiedriskās ēdināšanas iestādes, tūrisma industrija)

Piezīme. Eiropā ekoproductu mērķa auditoriju nevar klasificēt izmantojot demogrāfiskos (vecums, dzimums, nodarbošanās), ekonomiskos (ienākumu līmenis) un sociālos faktoros. Gadījuma pircēji nav mūsu mērķa grupa, jo Eiropā regulārie pircēji sastāda mazāk kā 5% no visiem pircējiem, bet viņi nopērk 95% no bioloģiskajām precēm.

Sasniedzamais rezultāts:

Latvijas ekoproductu pieprasījuma un piedāvājuma pieaugums par 15% 2015.gadā.

Situācijas apraksts:

Latvijas patērētājs atzīst Latvijas pārtikas produktu kvalitāti (izcelsmes vieta pati par sevi kalpo kā kvalitātes atribūts), taču patērētājam trūkst izpratnes starp atšķirībām starp Latvijā audzēto pārtiku un ekoproductu. Latvijas ekoproducti ir vairāk pieejami specializētajos (ekoveikaliņu) veikalos, nevis visiecinātākajā iepirkšanās vietā – lielveikalā. Līdz šim informēšanas un izglītošanas pasākumi ir balstīti uz plašu auditoriju un nav mērķēti uz potenciālajām mērķa grupām. Potenciālajām mērķa grupas trūkst informācijas par pieejamo produktu klāstu un vietām, kur iegādāties ekoproductus.

Ko mēs gribam panākt?

Mērķa grupas ir ievērojušas, sasmaržojušas, pagaršojušas un izbaudījušas Latvijas ekoproductus. Mērķa grupas augsti novērtē labumus, ko sniedz Latvijas ekoproducti, viegli atpazīst preču zīmi "Latvijas Ekoproducts" starp citām Latvijas preču zīmēm un produktiem un ir gatavi pielikt pūles (pat nomainīt ierastās iepirkšanās vietas), lai iegādātos Latvijas ekoproductus.